

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma, Sive Avrea Armilla Bartholomæi Fvmi Placentini,
ordinis Prædicatorum, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris**

Fumo, Bartolomeo

Antverpiae, 1570

Arbiter.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30427

secundum Tho. 4. sent. d. 6. q. 1. a. 2. ad septimum. Et datur contra impugnationem exteriorem demonum: exorcismus autem contra interiorem Tho. 3. sent. d. 17. a. 2. ad tertium. & 4. sent. d. 6. q. 2. delētque venialia, in quantum excitat feruorem deuotionis. Et si addatur aqua non benedicta benedicta, tota erit benedicta. Tho. 3. sent. d. 77. a. 8 ad 3. si tamen minor sit quā additur. ex Tho. 4. sent. d. 12. q. 1. a. 2. q. 1. 6. in cor. Quidam verò indistincte dicunt, siue maior, siue minor sit, quia hæc transmutatio naturali virtute non fit, sed ex ordinatione ecclesie, vel approbatione: secundum Pe. de Pa. Vide capitulum quod in dubijs. de consecratio. eccle. & alta. Idem de oleo consecrato dicas, quando non consecratum apponitur: secundum Panormitan. in dict. capitulum. quod in dubijs, non autem sic de vino addito sanguini Christi, quia non fit sanguis. Tho. 3. sent. d. 77. a. 8. ad 2. Nam aqua, vel alius liquor additus sanguini in calice, non conuertitur in sanguinem, nec e contra, siue fuerit in parua, siue in magna quantitate. Poterit tamen conuerti in vinum virtute specierum vini ibi existentium, habentium modum agendi substantie. Si autem tantus liquor poneretur, quod non remaneret accidentia illa prima eadem numero, desineret ibi esse sanguis Christi, non per corruptionem sanguinis, qui incorruptibilis est, sed accidentium. Non ideo est simile, sicut in alijs. Nam aqua benedicta remanet aqua, & oleum consecratum remanet oleum: sed vinum consecratum non remanet vinum. Hac ex S. Tho. in sententia.

3 S i excommunicatus aquam benediceret, vel suspensus, esset irregularis: quia benedictio aquæ est cerui ordinis: secundum Inno. cap. 1. de excess. præla. non autem sic de benedictione mense.

4 A Q V A benedicta non ordinatur directe ad præstadium remedium, sed contra demones, & contra omne impedimentum sacramentorum. Tho.

3. parte q. 65. a. 1. ad 6. & 4. sent. d. 2. q. 1. a. 2. ad septimum.

ARBITER.

1 A R B I T E R, & arbitrator, inter se differunt. Nam Arbitrator, ut dicit Innocentius in capitulum Quintauallis, de iureiurand. est ille, qui ut iudex eligitur, ut seruato iuris ordine in substantialibus procedat. ff. de arbit. lib. 1. Arbitrator autem eligitur: ut Innocentius ibidem dicit, ut aliquid existimet, vel quod sibi videatur de aliqua re dicat, & sine ordine iudiciario ea arbitretur. Insuper de empt. §. pretium.

2 T A L E S possunt eligi: secundum Th. secunda secunda. q. 67. a. 1. ad 2. quamuis non sint superiores alijs, quia homines propterea sponte possunt se aliorum iudicio subijcere, cum compromittunt in aliquos arbitros. Et inde est, quod necesse est arbitrium aliqua poena vallari, quia cum ipsi non sint superiores, non habet potestatem coercendi.

3 A R B I T E R ab arbitratore dignoscitur, ex modo compromittendi: quia vel compromittunt ut arbitretur seruato ordine iuris in substantia, & sic est arbiter vel ut dicat quid sibi videtur, sine alio iuris ordine, & tunc est arbitrator. Insuper, iudex §. 27.

4 A N T O. de Butr. in dict. cap. Quintauallis, distinguit de his arbitris, & in summa quinque colliguntur, quoniam quidam sunt iudices ordinarij, quidam ordinarij, & arbitrarij simul, quidam arbitratores, quidam arbitri iuris, quidam arbitri.

5 A sententia arbitri iuris, potest fieri appellatio, non a sententia arbitri compromissarij 2. q. 3. capitulum a iudicibus. Et rationem affert Thom. secunda secunda. q. 69. a. 3. ad 2. quia leuis videtur, ut quis non permaneat in eo, quod semel approbavit, ideo rationabiliter denegatur subsidium appellationis a iudicibus arbitrarijs, qui non habent auctoritatem, nisi ex consensu litigantium. Non sic autem a sententia arbitri iuris, cuius potestas ex consensu eligentium non est, sed principis auctoritate: ideo contra huius

huius grauamen lex appellationis subsidium tribuit. *supra*, Appellatio. §. 18.

6 *QV*AE sit differentia inter arbitrum, & arbitratorem, quoniam in multis differunt: vide *Panor.* in d.c. *Quintauallis*. & *Sil. ibi*. §. 2.

7 *S*I appareat euidenter dictum arbitri iniquitatem peccati continere secundum *Hoslien.* ordinarius ex officio suo hoc emendari faciet. de arbitris. capitul. 2. & hoc si infra decem dies pars laesa petierit. in dicto capitul. 2.

8 *I*VRANS stare sententiae arbitratorum, in conscientia potest reduci ad arbitrium boni viri: secundum *Pan.* in d.c. *Quintauallis*. Si arbitramentum est iniquum, ita ut deceptio interuenit ex proposito, & hoc respectu cuiuscunque laesionis, potest peti reductio, non obstante quocunque pacto, quia dolus futurus, non potest nec expresse, nec sub generalitate verborum tacite renuntiari. ff. de pact. l. si vnus. §. illud nulla. & hoc sequuntur communiter Doctores. Et dicitur dolus ex proposito, quando scienter per fraudem, gratiam, seu odium, grauat partem alteram. Si autem laesio interuenit sine dolo, vel laesio est modica, vel non: si modica, non potest peti reductio ff. de arbit. l. si de meis. §. recepissem. etiam si renuntiatio non interuenit: ut in c. nisi essent. de praebend. Vbi secundum quod not. *Pan.* Arbitrator solum pro bono pacis potest tollere de iure vnus, & dare alteri, licet clarissime ex eius pronuntiatione hoc appareat: & hoc potest non solum in casu dubio, sed etiam certo, ex quo pro bono pacis facit. Si vero laesio non est modica, tunc vel est magna, vel maxima, & enormis, si primo modo potest reduci, nisi interuenit renuntiatio, ut scilicet possit dare vni, & tollere alteri: renuntiatio enim haec aliquid operatur: ut in cap. si papa. de privilegiis. libr. 6. Si autem sit maxima, & enormis, in hoc casu poterit reduci, quia in dubio videtur excepta. argumentum. ff. de his quae in frau. cred. l.

omnes. §. *Lucius*. Et ratio est, quia non fecit sicut bonus vir facere debuisset, ideo ex quo maxima laesio non fuit expressa, non debet trahi ultra intentionem agentis: ut sentit *Bald.* in l. pe. C. de arbit. & *Anto.* in d. cap. *Quintauallis*. & magna quantitas dicitur respectu personarum, & causarum. Si in commissione fuisset dictum, quod possit facere aliter, basse, in totum, vel in partem, de iure vnus dare alteri, tunc dicerem, quod non possit, dolo non interueniente, nisi praedictae commissioni additum fuisset hoc verbum restrictiuum: videlicet, aliter, & basse, prout sibi videbitur, & placuerit, quia haec verba important arbitrium boni viri. ff. de fideicom. l. *Thais*. §. sorore sua.

9 *ARBITER* sententiam in ecclesia ferre non potest, sicut nec iudex, & lata non tenet. de immu. eccles. c. decet. in 6. Secus est in arbitratore.

10 *ARBITER* esse non potest, qui est excommunicatus, sicut nec iudex. in c. ad probandum. de re. iudi. similiter nec arbitrator: secundum veriorum opinionem quam sequitur *Io. And.* in regula. dolo. de regul. iur. in 6. & *Pa.* quia non potest dici bonus vir, ex quo in excommunicatione perseverat.

11 *ARBITER* non potest esse monachus, sine utilitate monasterii, & abbate imperante. ar. in c. 2. de postula: sed arbitrator potest esse ex sola abbatis licentia, quod placet *Panor.*

12 *ARBITER*, & arbitrator, non potest esse laicus solus: secundum *Panor.* multa. in capitulo contingit de arbit. in rebus spiritualibus, quia text. dicit, quod laici non debent tractare negotia ecclesiastica, & loquitur generaliter, & nullus praeter Papam potest committere causam spirituale laico. ex glo. in d.c. contingit.

13 *COMPROMITTI* potest in causa spirituali, auctoritate superioris, in clericum, & laicum. c. per tuas. de arbit. & prohibetur laico arbitrari in causa spirituali propter honestatem: secundum *Pan.* in d.c. per tuas. non tamen per Episcopum causa spiritualis potest

rest delegati clerico, & laico: quia vt dicit Ioan. Andr. in d.c. per tuas arbitrium de re spiritali non est actus spiritalis, ideo in clericum, & laicum compromitti potest. Iudicare vero in causa spiritali, est quid spirituale: vt in c. quanto. de iudic. cuius iuris spiritalis laicus non est capax, etiam cum clerico associatus, vt in c. massana. de electio.

¹⁴ In rebus temporalibus compromittere possunt clerici in laicos, secundum Inno. in d.c. cōtingit & facit ad hoc. c. dilecti. de arbitrio.

¹⁵ LAICVS etiā potest esse assessor iudicis ecclesiastici: vt cōmuniter tenent Doct.

¹⁶ QVAMVIS iudex, vel arbitrer cū bona conscientia non possint tollere vni, & dare alteri, quia tenentur reddere unicuique, quod suum est, hoc tamen possunt arbitratores, quia cōguntur ad componendum inter partes, tanquam boni viri, dummodo enormiter non lādant: secundum Panor. in d.c. Quintauallis. vt suprà dictum est. §. 3.

¹⁷ ARBITER permittens pertrāsire tēpus, tenetur partibus. Facit quod no. l. fin. C. de contrahend. emptio. intellige si ex dolo, vel lata culpa hoc facit, aliās non: nisi se obtulisset. quia tunc etiam de leui tenetur. Et multo magis tenetur ad restitutionem, si ex dolo, vel lata culpa, iniustā sententiam protulit: & etiam ex leui, si se obtulit: egit enim scienter contra iustitiam proximum damnificans.

¹⁸ Si duo arbitri non concordant, compelluntur per iudicem eligere tertium. c. speciali. de arbitrio. non autem sic de arbitratoribus: vt consulerunt quidam sapientes. quos refert Bald. & Panor. in d. cap. Quintauallis. recitat.

¹⁹ ARBITER ex quo semel pronūciavit super toto, seruando formam compromissi, non potest mutare sententiam suam: secundū Pa. vbi suprà, siue bene, siue malē pronuntiauerit. Finitus est enim officio suo. l. diem. ff. de arbitrio. Idem videntur Doctor.

concludere de arbitratore, licet sint opinioniones circa hoc.

²⁰ De conditionibus arbitratorum & differentia inter iudicia & arbitria, relinquo causi dicis considerare, tamē vide Tab. ibi. §. 13. & 15. multa alia ponunt summittz, quæ ad negotium animæ non pertinent. De his omnibus qui vult plenius informari, videat Pan. in d. ca. Quintauallis. peccant tamen arbitri, & arbitratores, si dolo, & contra conscientiam iustum nō iudicant, & non seruant æquitatem: vt sciunt. Etiam tenentur patri lase in conscientia, quia contra æquitatem, vel iustitiam eam lase runt: secus si rationaliter pro bono pacis partium.

ARCHIDIACONVS.

¹ ARCHIDIACONVS, quasi princeps ministerij, omnia, quæ ad ministerium pertinent, ipse tradit, sicut careum, & vrcum acolyto: secundum Th. 4. sen. d. 2 §. a. 1. ad 3.

² QVAMVIS Archidiaconus de iure multa possit, tamen quia constitutiones, & consuetudines in diuersis locis in officiis sunt: secundum Inno. in c. 1. de officio archid. & in c. cum olim. de consuetu. ideo in officio suo faciet: secundum quod consuetudo præscripta suæ ecclesiæ habet. vbi autem non est consuetudo, vel statutum, locum habet. c. tituli. de offi. arch. secundum Innocen. Et si post Episcopum, est vicarius in omnibus, & habet curam in clero, tam in vrbe, quam in parochijs habitantibus & debet de tertio in tertium annum, si Episcopus non potest, visitare vt in d. cap. 1. debet auscultare Euangelium, Epistolam, & Responsoria, quæ nullus debet cantare, nisi prius auscultatus, & iussus ab eo, cæroferariisq; ordinare. eo. tit. cap. 2. Et nisi pro posse prouideat, tenetur, si quid ex sua negligentia, vel alterius fraude, de rebus ecclesiæ perijt. in d. cap. 2. Clericos ad ordines sacros promouendos, illius interest examinare. c. ad hoc eod. titu. Abbates, & Abbatissas in sede collocat. ca. ad nostrum. eod. tit.